

рекомендацій, розроблених із урахуванням результатів пілотного проекту з упровадження дуальної освіти в Україні, що охоплюють такі цільові категорії, як заклади освіти, роботодавці, професійні об'єднання роботодавців, здобувачі освіти та студентське самоврядування. Окреслено чинники, що можуть сприяти успішному запровадженню дуальної освіти на національному ґрунті.

Визначено ключові європейські напрацювання у сфері дуальної освіти, які можуть бути адаптовані до української системи. Серед них – підготовка здобувачів відповідно до кваліфікацій, зафіксованих у національних професійних класифікаторах; організація навчання на двох майданчиках – у закладі освіти (або центрі підготовки) та на підприємстві; активна взаємодія між бізнесом, державними структурами та соціальними партнерами. Важливу роль відіграє державно-приватне партнерство, яке визначає права й обов'язки стейкхолдерів, а також забезпечує суспільний консенсус щодо доступності професійно-технічної освіти для всіх випускників. У європейській практиці існує стратегічний підхід до підготовки молодих кадрів: співпраця з компаніями базується на урядових та роботодавчих рішеннях «згори вниз», при цьому державний сектор визнає приватний бізнес рівноправним партнером у сфері ПТО, а підприємства беруть на себе відповідальність за якість освітньої діяльності. До важливих складових належать: тісна співпраця між школами та роботодавцями, рання профорієнтація учнів, акредитація навчальних компаній, реєстрація договорів про стажування, проведення іспитів та сертифікації. Визначальною є наявність чітких стандартів професійної підготовки (зокрема правил щодо договорів учнівства, визнання попереднього навчання, умов оплати праці учнів). Системи фінансування також мають прозорий характер: підприємства покривають витрати на практичне навчання, тоді як держава забезпечує фінансування закладів професійної освіти. Важливим елементом виступають і наукові дослідження у сфері професійної підготовки, а також програми підтримки навчання, що сприяють підвищенню ефективності дуальної системи.

Ключові слова: дуальна освіта, професійна підготовка, професійна освіта та навчання, позитивні здобутки європейського досвіду дуальної освіти.

УДК 37:001.895]:378.04:78

Володимир Мокляк

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ORCID ID 0000-0001-9922-7667

DOI 10.24139/2312-5993/2025.01/507-520

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МУЗИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто проблему впровадження інноваційних методів навчання у процес підготовки майбутніх музичних працівників у закладах вищої освіти. Здійснено теоретичний аналіз науково-педагогічних джерел, який дав змогу визначити сутність та особливості застосування сучасних освітніх технологій у музичній освіті. Обґрунтовано доцільність використання таких інноваційних методів, як «лекція з помилками», «магазин самообслуговування», методи ансамблевого виконання та імпровізації, музично-педагогічні проекти

та ін., що сприяють розвитку творчого мислення, комунікативних умінь, навичок колективної та самостійної роботи студентів. Підкреслено значення інформаційно-комунікаційних технологій та мультимедійних засобів для активізації пізнавальної діяльності, підвищення мотивації та професійної спрямованості майбутніх фахівців. Визначено, що використання інноваційних методів у підготовці музичних працівників створює умови для формування їхньої професійної компетентності, розвитку креативності та готовності до ефективної педагогічної діяльності. Висвітлено умови застосування інтерактивних методів в освітньому процесі, принципи управління інноваційною освітньою діяльністю, переваги, напрями, дидактичні переваги і недоліки використання ІКТ. Резюмовано, що інноваційні методи навчання є важливим чинником модернізації музичної освіти в Україні, оскільки вони поєднують традиційний досвід із новітніми технологічними можливостями та забезпечують конкурентоспроможність майбутніх фахівців.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційна компетентність, інформаційна грамотність, заклади вищої освіти, музичні працівники, інноваційні методи навчання.

Постановка проблеми. Наше життя вже неможливо відокремити від цифрових технологій. Інтернет міцно увійшов у сферу освіти, відкриваючи широкі перспективи для урізноманітнення освітнього процесу та підвищення його результативності. Одним із ключових завдань сучасного цифрового суспільства є готовність усіх учасників освітнього середовища до трансформації навчання, проектування індивідуальних освітніх траєкторій і налагодження ефективної взаємодії між студентами та викладачами. Нині майже кожен викладач закладу вищої освіти усвідомлює значущість розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності (як складника інформаційної грамотності), виявляє мотивацію до вдосконалення власних навичок у цій сфері, прагне впевнено користуватися сучасними цифровими інструментами, а також активно цікавиться можливостями мультимедіа та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), оскільки їх роль в освітньому процесі є надзвичайно вагомою.

Актуальність проблеми зумовлена потребою модернізації мистецької освіти відповідно до вимог сучасного суспільства, що характеризується високим рівнем цифровізації, інтеграції культурних практик та зростанням запиту на творчих, креативних і конкурентоспроможних фахівців. Традиційні підходи вже не повною мірою відповідають завданням формування професійної мобільності, педагогічної майстерності та індивідуального стилю діяльності музиканта-викладача. Використання інноваційних методів і технологій в освітньому процесі сприяє розвитку творчого потенціалу студентів,

удосконаленню їхніх виконавських і методичних умінь, формуванню готовності до використання сучасних освітніх і цифрових ресурсів у професійній діяльності, що забезпечує якісно новий рівень підготовки майбутніх музичних працівників.

Аналіз актуальних досліджень. У вітчизняній науковій думці проблематика впровадження інноваційних методів навчання у процесі підготовки майбутніх музичних працівників знайшла відображення в працях багатьох учених. Зокрема, питання модернізації мистецької освіти, пошуку нових педагогічних технологій і засобів активізації творчої діяльності студентів досліджували О. Рудницька, яка акцентувала увагу на інтеграції традиційних та інноваційних методів у музично-педагогічному процесі (Рудницька, 1993; Рудницька, 2005), та Г. Падалка, котра розробляла концепцію художньо-педагогічної освіти, орієнтованої на формування креативної особистості (Падалка, 2008; Падалка, 2010). Важливий внесок у розвиток проблеми зробила О. Щолокова, яка аналізувала ефективність використання інтерактивних і мультимедійних технологій у підготовці вчителів музики, а також О. Олексюк (Олексюк, 2013), яка досліджувала можливості інноваційних освітніх стратегій у контексті розвитку художньо-творчого потенціалу студентів. Питання інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у музичну освіту розробляли Л. Масол та О. Ростовський (Ростовський, 2011), наголошуючи на необхідності оновлення методичного забезпечення освітнього процесу відповідно до викликів цифровізації. Крім того, наукові напрацювання О. Гончаренка, І. Гринчук, Ю. Мережко (Мережко, 2015), О. Михайличенка спрямовані на обґрунтування педагогічних умов ефективного впровадження інноваційних методів у підготовку музичних працівників, зокрема через використання проєктних технологій, інтегрованого навчання та технологій змішаного освітнього середовища. У сукупності дослідження українських науковців окреслюють науково-методичні засади модернізації системи музично-педагогічної освіти, що підтверджує вагомість і необхідність упровадження інновацій у підготовку майбутніх фахівців музичної сфери (Іващенко, 2022; Онищук & Сметана, 2023).

У зарубіжній науці питання впровадження інноваційних методів у процес підготовки майбутніх музичних працівників у закладах вищої освіти привертає значну увагу дослідників у різних країнах. Зокрема, Р. Горн (R. Horn) та Ч. Темпл (C. Temple) розглядали інтерактивні й

критико-орієнтовані технології навчання як основу для розвитку творчого мислення студентів; Д. Елліот (D. Elliott) у своїй концепції «музичної практичної педагогіки» наголошував на значенні активного залучення студентів у музичну діяльність через інноваційні методи викладання; Б. Реймер (B. Reimer) та Е. Гордон (E. Gordon) досліджували проблеми музичного сприймання та розвитку музичного мислення студентів, пропонуючи нові підходи до організації освітнього процесу. У працях Р. Соєра (R. Sawyer) розкрито роль креативності й імпровізації як інноваційних стратегій у музичній педагогіці, тоді як К. Сванвік (K. Swanwick) обґрунтовував модель музичної освіти, що поєднує традиційні й сучасні технології навчання. Значний внесок зробили й західні науковці, які досліджують інтеграцію цифрових ресурсів у підготовку музикантів, зокрема Л. Кроу (L. Crow) та П. Вебстер (P. Webster), котрі аналізували потенціал інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку музичної компетентності студентів. У сукупності праці зарубіжних учених формують підґрунтя для впровадження інноваційних методів навчання, спрямованих на розвиток творчості, критичного мислення та професійної мобільності майбутніх музичних працівників (Cuervo-Calvo, 2024; Mercado, 2023; He, 2025).

Мета статті – обґрунтувати особливості впровадження інноваційних методів навчання у процесі підготовки майбутніх музичних працівників у закладах вищої освіти.

Методи дослідження – теоретичні методи, зокрема аналіз, синтез, порівняння та узагальнення науково-педагогічної літератури з проблематики впровадження інноваційних методів навчання у процес підготовки майбутніх музичних працівників; систематизація та класифікація наукових підходів українських і зарубіжних учених; вивчення та узагальнення педагогічного досвіду, що дало змогу визначити сутність, особливості та потенційні можливості використання інноваційних методів у музичній освіті.

Виклад основного матеріалу. Схарактеризуємо методи, які можна ефективно використовувати як безпосередньо як в аудиторії, так і в умовах онлайн навчання у процесі підготовки майбутніх музичних працівників у закладах вищої освіти. Ефективним зарекомендував себе метод «Лекція з помилками», суть якої полягає в тому, що студенти заздалегідь ознайомлюються з навчальним матеріалом, а під час перегляду чи прослуховування лекції відшукують і виправляють закладені у ній помилки. Зазвичай лекцію супроводжують презентацією

або іншими ілюстративними матеріалами. Викладач може орієнтувати студентів, повідомивши кількість змістових, методичних чи поведінкових неточностей. Така форма роботи стимулює активне слухання, забезпечує зворотний зв'язок та виконує одночасно контрольну, діагностичну й мотиваційну функції. Дослідження показали, що 70 % студентів віддають перевагу саме цьому виду діяльності. Інтерес і позитивні емоції також викликають методики «Відгадай» і «Чорна скриня», що ґрунтуються на відгадуванні понять чи предметів, пов'язаних із темою заняття. У першому випадку студенти повинні описати та визначити поняття, а в другому – лише відгадати його. Викладач може додати елемент змагання, обмеживши кількість запитань і визначивши переможцем того, хто зробить найменше спроб, а також посилити новизну, додавши цікаві факти про загадане. Методика «Магазин самообслуговування» передбачає самостійний вибір студентами контрольних запитань чи тем для обговорення з підготовлених карток або слайдів. Варіант із вибором числа дозволяє диференціювати завдання: зелені позначають репродуктивні запитання, жовті – реконструктивні, а червоні – творчі. Ця вправа найбільш доречна на етапах узагальнення та повторення вивченого. Метод «Два – чотири – усі разом» належить до кооперативного навчання і базується на парній роботі, розвиваючи навички групової комунікації, вміння аргументувати та переконувати співрозмовників. Значну зацікавленість викликає у студентів методика Р4С (Philosophy for Children), спрямована на розвиток критичного мислення, гнучкості та вміння формулювати власні судження. Вона передбачає використання відеофрагментів з морально-етичними та педагогічними ситуаціями, а також можливість самостійного добору матеріалів для дискусії. У процесі роботи якість студентських запитань підвищується: вони усвідомлюють, що найбільш цінними для обговорення є проблемні питання, які розкривають причинно-наслідкові зв'язки та спонукають до роздумів. Методика «Чого я навчився» дозволяє підсумувати здобутий досвід, адже студенти мають завершити запропоновані фрази: «Я навчився...», «Я дізнався, що...», «Я був здивований тим, що...» тощо, відображаючи особистісні та професійні здобутки, що в підсумку формує цілісну картину індивідуального зростання кожного учасника.

Зазначимо декілька методів, які застосовуються переважно у підготовці майбутнього музичного працівника у закладах вищої освіти.

1. Метод ансамблевого виконання та імпровізації. Цей метод передбачає колективну музичну діяльність, що включає як виконання музичних творів у складі ансамблю, так і творчу імпровізацію. Він дозволяє студентам розвивати музичний слух, ритмічне відчуття, координацію та здатність до взаємодії з іншими учасниками процесу. Ансамблева робота формує навички командної співпраці, відповідальності за спільний результат і одночасно стимулює творчий підхід до музичного матеріалу. Імпровізація, у свою чергу, сприяє розвитку креативності, швидкому прийняттю музичних рішень та умінню адаптуватися до змін у композиції та звучанні. Такий метод активно використовується у підготовці майбутніх музичних педагогів, диригентів і виконавців, адже він поєднує практичні навички з розвитком творчого мислення та емоційної чутливості.

2. Музично-інтерактивні лабораторії. Цей метод полягає у застосуванні сучасних комп'ютерних програм і мультимедійних засобів для аналізу музичних творів, створення аранжувань, синтезу звуків та проведення віртуальних ансамблевих експериментів. Студенти в умовах лабораторії можуть експериментувати з різними музичними стилями, аналізувати структуру творів та вивчати композиторські прийоми у інтерактивному форматі. Використання музично-інтерактивних технологій дозволяє значно підвищити ефективність засвоєння теоретичних знань і практичних умінь, створює умови для самостійного відкриття закономірностей музичної мови та формує інформаційно-комунікаційну компетентність, необхідну сучасному музичному працівнику. Такий метод поєднує традиційні музичні навички з сучасними технологіями, готуючи студентів до професійної діяльності в умовах сучасної музичної індустрії.

3. Метод музично-педагогічних проєктів. Цей метод орієнтований на створення студентами власних освітніх чи творчих проєктів, таких як концерти, музичні постановки, навчальні програми або інтерактивні заняття. Проєктна діяльність поєднує дослідницьку, практичну та педагогічну роботу, що сприяє комплексному розвитку компетентностей майбутніх музичних працівників. Студенти вчать планувати та реалізовувати свої проєкти, організовувати роботу колективу, враховувати аудиторію та оцінювати результати діяльності. Метод музично-педагогічних проєктів стимулює самостійність, відповідальність, креативність та вміння поєднувати музичну

майстерність із педагогічною діяльністю, готуючи студентів до реальної професійної практики.

4. Метод навчання через сценічну практику та режисуру. Цей метод інтегрує музичне навчання з акторською майстерністю, режисурою та сценічною діяльністю. Студенти опановують професійні навички музичного виконання, одночасно розвиваючи здатність до постановки сценічних номерів, організації репетицій і роботи з аудиторією. Такий підхід дозволяє поєднати музичну, педагогічну та сценічну підготовку, формує навички сценічної самодисципліни, артистичної виразності та комунікації з колективом. Метод стимулює розвиток творчого мислення, емоційної виразності та професійної гнучкості, готуючи студентів до комплексної діяльності у сфері музичного мистецтва та педагогіки.

Важливою є позиція О. Пометун, котра зауважує, що використання інтерактивних методів вимагає реалізації певних умов в організації освітнього процесу (Пометун, 2007):

- організація освітнього процесу як багатосторонньої, партнерської, інтенсивної комунікації;
- сприятлива, позитивна психологічна атмосфера;
- спеціальна організація навчального процесу.

Використання описаних методів вимагає дотримання певних вимог:

- цілісність імітації професійної сфери: гра повинна мати загальний сюжет або головну тему;
- проблемність навчання: формування альтернативних способів вирішення проблем у процесі активного пошуку;
- спрямованість на самоорганізацію: учасникам необхідно виявити шляхи дій, проаналізувати колективну самоорганізацію, спрогнозувати результативні взаємовідносини і саморефлексію;
- психологічне забезпечення позитивного психологічного клімату в учасників гри;
- технічне забезпечення: для підсилення значимості ігрової діяльності та досягнення реальних результатів виникає потреба у використанні технічних засобів (Бурлаєнко, 2016).

Застосування новітніх технологій в освітньому процесі має відповідати загальним принципам менеджменту. Як зазначає І. Дичківська, інноваційні процеси впроваджуються ефективніше, якщо

дотримуються принципів управління інноваційною освітньою діяльністю (Дичківська, 2013):

- принцип організованої інноваційної зміни станів системи освіти, що передбачає обґрунтування змін та визначення засобів і умов їх реалізації;
- принцип переходу від стихійних механізмів впровадження інновацій до свідомо керованих процесів, що включає визначення та відпрацювання управління зміною станів;
- принцип інформаційного, матеріально-технічного та кадрового забезпечення основних етапів інноваційних процесів;
- принцип прогнозування можливих зворотних або незворотних структурних змін у соціально-педагогічному середовищі, що передбачає підготовку педагогічного колективу до впровадження нового;
- принцип посилення стійкості інноваційних освітніх процесів;
- принцип прискорення розвитку інновацій у системі освіти.

Таким чином, використання інноваційних технологій сприяє формуванню сприятливого освітнього середовища, забезпечує можливості саморозвитку та опанування комплексу умінь, навичок і професійних якостей, необхідних для компетентної діяльності. Серед них: ефективна взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, комунікація та робота в команді; здатність шукати, аналізувати, оцінювати та систематизувати інформацію; прийняття рішень у нестандартних ситуаціях; створення умов для творчої діяльності, делегування повноважень та оперативне ухвалення рішень; критична оцінка наслідків своїх дій та навчання на власних помилках.

Реалізація інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітньому процесі неможлива без використання відповідних засобів та знання методів їх застосування. Засоби навчання ІКТ класифікують за кількома типами: *апаратні* (навчально-обчислювальні класи, локальні та глобальні комп'ютерні мережі, електронне демонстраційне обладнання тощо); *програмно-методичні* (навчальні, контролюючі, інструментальні та службові програми, комп'ютерні курси тощо); *навчально-методичні* (посібники, організаційно-інструктивні матеріали тощо).

Розподіл ІКТ за методами використання визначається моделлю навчання. При традиційній моделі ІКТ застосовують фрагментарно, наприклад, як тренажери на заняттях, для демонстрацій чи організації контролю знань та тестування. У нетрадиційній моделі ІКТ

використовують для дослідницької роботи, роботи в комп'ютерних лабораторіях, проведення обчислювальних експериментів, організації дистанційного навчання, упровадження гіпертекстових довідкових систем із доступом до світової мережі.

Для викладачів ІКТ відкривають можливості економії часу: створення текстових документів, таблиць, малюнків, презентацій; використання інтернет-технологій, локальних мереж і баз даних безпосередньо під час занять; пошук інформації; розробку власних електронних продуктів (уроків, демонстраційних матеріалів) та використання готових ресурсів (електронних підручників, енциклопедій, навчальних і демонстраційних програм).

Серед ключових переваг використання ІКТ у навчанні – індивідуалізація освітнього процесу, підвищення мотивації та пізнавальної активності студентів, інтенсифікація їх самостійної роботи та стимулювання творчого пошуку. Вітчизняні дослідники В. Герасименко та В. Глущенко підкреслюють, що інформаційно-комунікаційні технології перетворюють пасивних слухачів на активних учасників, стимулюють пізнавальний інтерес, надають навчальному процесу проблемного, творчого або дослідницького характеру, індивідуалізують навчання та сприяють розвитку самостійної діяльності студентів (Гуревич, 2002, с. 52–53).

Розвиток інформаційного суспільства передбачає широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіту, що обумовлюється численними факторами. По-перше, використання ІКТ у сучасному освітньому процесі значно прискорює передачу знань та накопиченого технологічного й соціального досвіду не лише між поколіннями, а й від однієї людини до іншої. По-друге, сучасні ІКТ підвищують якість навчання, сприяють швидшій та ефективнішій адаптації людини до змін у навколишньому середовищі та соціумі, забезпечуючи можливість здобуття необхідних знань як сьогодні, так і в умовах постіндустріального суспільства. По-третє, активне впровадження ІКТ є важливим чинником формування нової системи освіти, здатної відповідати вимогам інформаційного суспільства та модернізації традиційної освітньої системи.

Дослідження вчених свідчать, що основними напрямками створення перспективної системи освіти, що має критично важливе значення для України в умовах складних економічних перетворень, є:

- підвищення якості освіти через її фундаменталізацію та ознайомлення учнів і студентів із сучасними науковими досягненнями в більшому обсязі й із швидшими темпами;

- орієнтація навчання на нові технології інформаційного суспільства, зокрема ІКТ;

- забезпечення більшої доступності освіти для різних соціальних груп;

- розвиток творчого потенціалу освіти.

Існує широкий спектр способів застосування мультимедійних засобів у навчальному процесі, серед яких: використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій; розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор із використанням штучного інтелекту; моделювання процесів і явищ; організація дистанційного навчання; проведення інтерактивних освітніх телеконференцій; створення систем контролю та перевірки знань і умінь студентів за допомогою тестових програм; розробка та підтримка сайтів навчальних закладів; підготовка презентацій навчального матеріалу; здійснення проєктної та дослідницької діяльності студентів тощо.

Слід наголосити, що застосування мультимедійних засобів в освітньому процесі сприяє: підвищенню мотивації студентів до навчання; реалізації соціальної мети, зокрема інформатизації суспільства; інтенсифікації освітнього процесу; розвитку особистості студента; формуванню навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом; підвищенню ефективності навчання через його індивідуалізацію.

Основні напрями застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті включають: створення інформаційних середовищ навчальних закладів; розробку педагогічних програмних засобів (ППЗ); використання ІКТ під час проєктного та дослідницького навчання; застосування мультимедійних засобів у процесі викладання; розробку дистанційних навчальних курсів; використання ІКТ для управління навчальними закладами; застосування Інтернет-ресурсів для пошуку інформації, розробки програмно-методичного забезпечення, а також професійного й психологічного консультування; створення Web-сайтів навчальних закладів та організацію профорієнтаційної роботи; розробку та використання контролюючих програмних продуктів; створення електронних бібліотек і медіатек.

До ключових дидактичних переваг ІКТ належать: індивідуалізація навчання; ущільнення та систематизація навчальної

інформації; формування стійкого пізнавального мотиву для усвідомленого навчання та практики; забезпечення зв'язку теорії з практикою; диференціація навчання; управління пізнавальною діяльністю та розвиток творчих якостей студентів; організація проблемно-орієнтованих баз знань із врахуванням структурно-функціональних міжпредметних зв'язків; підтримка адекватного емоційного стану студентів; створення умов для проведення реальних досліджень; формування загальної культури мислення; створення сприятливих умов для самореалізації особистості; розвиток інформаційної культури та вирішення завдань медіа-освіти.

До негативних аспектів використання ІКТ відносять: сприяння ізоляції студентів; неможливість ведення справжнього діалогу, зокрема розуміння аналогій і метафор; нездатність пояснити студенту причини труднощів у засвоєнні матеріалу; відсутність можливості надихати або слугувати моделлю для наслідування; обмежену ефективність у вивченні дисциплін, що не піддаються формалізації та застосуванню стандартних правил і процедур (наприклад, філософія, релігія, соціологія тощо) (Морзе, 2008).

Висновки. Отже, впровадження інноваційних методів навчання у процес підготовки майбутніх музичних працівників у закладах вищої освіти є важливою умовою підвищення якості професійної освіти. Теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури дав змогу з'ясувати сутність і потенціал інноваційних технологій, окреслити їх роль у формуванні творчої, компетентної та конкурентоспроможної особистості. Використання інноваційних методів, зокрема інтерактивних технологій, музично-педагогічних проєктів, методів ансамблевого виконання й імпровізації, сприяє розвитку креативності студентів, формуванню комунікативних умінь, навичок самостійної та колективної діяльності, підвищує мотивацію до навчання та майбутньої професійної діяльності.

Перспективи подальших наукових розвідок. Подальшого наукового осмислення потребують питання розробки й упровадження комплексних методик, що поєднують традиційні та інноваційні форми навчання у підготовці майбутніх музичних працівників, а також вивчення їх впливу на формування професійних компетентностей студентів. Важливим напрямом є дослідження ефективності використання цифрових технологій і мультимедійних засобів у музичній освіті, інтеграція інноваційних методів у дистанційне та

змішане навчання. Перспективним також є аналіз зарубіжного досвіду впровадження інноваційних освітніх практик та можливості їх адаптації в українському освітньому середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

- Бурлаєнко, Т. І. (2016). Ігрові форми навчання в формуванні економічної компетентності майбутніх менеджерів освіти. *Педагогічна освіта. Scientific Journal «ScienceRise»*, 2/5 (19), 15–20. Режим доступу: <https://core.ac.uk/reader/389938445> (Burlaienko, T. I. (2016). Game-based forms of learning in the formation of economic competence of future education managers. *Pedagogical Education. Scientific Journal «ScienceRise»*, 2/5 (19), 15–20. Retrieved from: <https://core.ac.uk/reader/389938445>)
- Гуревич, Р., Коломієць, А. (2002). Можливості новітніх інформаційних технологій у підготовці педагогічних кадрів. *Трудова підготовка в закладах освіти*, 2, 52–53. (Hurevych, R., Kolomiiets, A. (2002). Possibilities of new information technologies in the training of pedagogical personnel. *Labor training in educational institutions*, 2, 52–53).
- Дичківська, І. М. (2013). *Інноваційні педагогічні технології : практикум*. Київ : Слово. (Dychkivska, I. M. (2013). *Innovative pedagogical technologies: a workshop*. Kyiv: Slovo).
- Івашченко, О., Подгаєцька, В., Буряк, Б. (2022). Інноваційні підходи до дистанційного навчання студентів культурно-мистецького профілю. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 5, 1, 42–55. (Ivashchenko, O., Podhaietska, V., Buriak, B. (2022). Innovative approaches to distance learning for students of cultural and artistic profile. *Digital platform: information technologies in the socio-cultural sphere*, 5, 1, 42–55).
- Мережко, Ю. В. (2015). Інноваційна діяльність як складова професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Зб. наук. праць Ін-ту мистецтв Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка*. Київ, 112–118. (Merezhko, Yu. V. (2015). Innovative activity as a component of professional training of future teachers of musical art. *Collection of scientific works of the Institute of Arts Kyiv V. Hrinchenko University*. Kyiv, 112–118).
- Морзе, Н. В., Глазунова, О. Г. (2008). Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2 (6). Режим доступу: <https://scispace.com/pdf/models-of-the-effective-use-of-information-and-communication-gc5kiljlc1.pdf> (Morse, N. V., Hlazunova, O. H. (2008). Models of effective use of information and communication and distance learning technologies in higher education. *Information technologies and learning tools*. 2 (6). Retrieved from: <https://scispace.com/pdf/models-of-the-effective-use-of-information-and-communication-gc5kiljlc1.pdf>)
- Олексюк, О. М. (2013). *Музична педагогіка: навч. посіб.* Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка. (Oleksiuk, O. M. (2013). *Musical Pedagogy: Textbook*. Kyiv: Kyiv V. Hrinchenko University).
- Онищук, В. І., Сметана, О. П. (2023). Удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів у форматі дистанційного навчання. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: зб. наук. пр. Рівне : Волинські обереги*, 9, 25–32. (Onyshchuk, V. I., Smetana, O. P. (2023).

- Improving the professional training of future music teachers in the distance learning format. *Art education and development of creative personality: scientific collection*. Rivne: Volynski oberehy, 9, 25–32).
- Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)*. Київ : Освіта України. (Padalka, H. M. (2008). *Pedagogy of Art (Theory and Methods of Teaching Art Disciplines)*. Kyiv: Education of Ukraine.).
- Падалка, Г. М. (2010). Теорія і методика мистецької освіти: інноваційна проблематика. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*, 68–83. (Padalka, H. M. (2010). Theory and methodology of art education: innovative issues. *Art education: content, technologies, management*, 68–83.).
- Пометун, О. (2007). *Енциклопедія інтерактивного навчання*. Київ : А.С.К. (Pometun, O. (2007). *Encyclopedia of Interactive Learning*. Kyiv: A.S.K.).
- Ростовський, О. Я. (2011). *Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посіб.* Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. (Rostovskyi, O. Ya. (2011). *Theory and methods of musical education: teaching-methodical manual*. Ternopil: Textbook – Bohdan).
- Рудницька, О. П. (1993). *Музично-просвітницька діяльність майбутнього вчителя: навч.-метод. посіб.* Київ : КДПУ. (Rudnytska, O. P. (1993). *Musical and educational activities of the future teacher: teaching and methodical manual*. Kyiv: KDPU).
- Рудницька, О. П. (2005). *Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів*. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. (Rudnytska, O. P. (2005). *Pedagogy: general and artistic: teaching aids for students of higher educational institutions*. Ternopil: Textbook – Bohdan).
- Cuervo-Calvo, L., Cabedo-Mas, A. (2024). *Service-Learning and Project-Based Learning Methodologies in Higher Music Education: a review of the literature*. Bordón, Revista de Pedagogía, 76, 3, 35–60.
- He, S., Ren, Y. (2025). Exploring pre-service music teachers' acceptance of generative artificial intelligence: a PLS-SEM-ANN approach. *Frontiers in Psychology*, 16. Article 1534939.
- Mercado, E. M., Bailey, E. N., Houston Davies, K. (2023). Secondary choral students' and preservice music educators' perceptions of a service-learning experience in the United States: an action research study. *British Journal of Music Education*, 40, 325–337.

SUMMARY

Mokliak Volodymyr. Implementation of Innovative Teaching Methods in the Process of Training Future Musicians in Higher Education Institutions.

The article explores the problem of implementing innovative teaching methods in the process of training future music professionals in higher education institutions. It emphasizes the growing role of digitalization, information and communication technologies (ICT), and multimedia tools in transforming the educational environment and preparing competitive specialists in the field of music pedagogy. Theoretical analysis of national and international research made it possible to outline the essence, specific features, and potential of applying innovative technologies in music education. It is substantiated that such methods as «lecture with mistakes», «self-service store», cooperative learning strategies, ensemble performance and improvisation, music-pedagogical projects, and stage practice not only enhance cognitive activity and

motivation but also develop creativity, communication skills, and the ability to work both independently and collaboratively.

The study highlights the importance of interactive methods, project-based activities, and the integration of ICT for fostering professional competence and creative thinking among students. Special attention is given to music-interactive laboratories and digital tools that expand opportunities for analysis, composition, and virtual performance, which, in turn, strengthen students' information and communication competence. The principles of managing innovative educational processes are described, including organizational change, conscious management of innovations, technical and methodological support, and forecasting possible transformations in the educational environment. Advantages and limitations of ICT are analyzed: among the benefits are individualization of learning, intensification of independent work, and motivation growth, while drawbacks include the risk of isolation and the inability of digital tools to fully replace live pedagogical interaction.

The research concludes that the introduction of innovative methods is a key factor in modernizing music education in Ukraine, as it ensures the integration of traditional pedagogical experience with technological advancements, thus contributing to the professional mobility, artistic development, and competitiveness of future music specialists. The article also outlines prospects for further research, including the creation of integrated teaching methodologies combining traditional and innovative forms, and the study of the effectiveness of ICT in distance and blended learning formats.

Key words: *information and communication technologies, information and communication competence, information literacy, higher education institutions, music workers, innovative teaching methods.*

УДК 378. 141.4: 015

Раїса Пріма

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0002-3278-1900

Дмитро Пріма

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0002-2102-9932

Катерина Десятник

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0001-9804-2863
DOI 10.24139/2312-5993/2025.01/520-527

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Здійснено аналіз деяких наукових позицій щодо питання формування соціально-емоційних навичок молодших школярів. У статті використано методи дослідження: теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури); інтерпретаційно-аналітичний метод, узагальнення. Наголошено, що молодший шкільний вік є сензитивним, оптимальним щодо соціально-емоційного розвитку, завершуючи етап дитинства, коли діти розширюють свій пізнавальний потенціал та розвивають нові психічні навички, що дозволяє їм краще розуміти світ навколо і власні можливості. Встановлено, що молодший шкільний вік характеризується